

Костянтин Калафат: «Нові Правила з вогнезахисту – 2019, це необхідний крок до підвищення рівня пожежної безпеки в державі»

Епопея із запровадженням в Україні нових Правил з вогнезахисту добігає кінця. У березні цього року Мін'юст зареєстрував наказ МВС України №1064 про їх затвердження. Він, як йдеться у пункті 3, набирає чинності з дня офіційного опублікування, що станеться найближчим часом. Як відреагує на новацію вітчизняний ринок? Чи зміняться умови роботи для підприємців? – на ці та інші запитання відповідає один з авторів Правил, директор ТОВ «Ковлар Груп» Костянтин Калафат.

– Чому у травні 2017 року було скасовано старі Правила з вогнезахисту?

– На мою думку, органи держнагляду, на хвилі дерегуляції підприємницької діяльності, намагалися поліпшити власний імідж, продемонструвати відкритість і мінімізацію корупційної складової у своїй діяльності. Крім того, це було своєрідним елементом загравання з бізнесом, мовляв, віднині контроль за цим напрямком не потрібний, ринок мусить самоорганізуватися, сформувані власні вимоги до гравців і працювати за ними, як це давно запроваджено у ЄС. Нагадаю, це був саме той час, коли Уряд масово відміняв колишні, ще радянські, норми, нормативи, накази, інструкції тощо, аби продемонструвати лояльність до підприємців. Але разом із застарілими, непотрібними (а часто – шкідливими) документами, у «сміттєвий кошик» потрапили й деякі важливі нормативні акти. Правила з вогнезахисту якраз і були серед них.

– Але ж вони успішно функціонували майже десять років без жодних нарікань?

– Дійсно, документ було розроблено досить ретельно, він увібрав пропозиції і сподівання усіх зацікавлених сторін. Робоча група, створена при департаменті тодішнього Міністерства з питань надзвичайних

Даний матеріал надруковано як дискусійний, отож редакція запрошує зацікавлені сторони висловити свою думку з приводу порушених питань

ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, почала працювати над ним з 2005 року. До неї увійшли представники вітчизняних виробників вогнезахисних матеріалів, зарубіжних компаній-імпортерів, ліцензіатів (виконавців робіт з вогнезахисту), а також представників пожежогляду. Гуртом ми провели ретельну роботу, щоб сформулювати в одному документі усі аспекти, пов'язані з вогнезахистом: виробництвом та класифікацією вогнезахисних засобів, виконанням робіт і їх прийманням тощо. Щоправда, під час написання деяких положень чиновники від пожежогляду намагалися «перетягти ковдру» на себе, тобто, контролювати ще й економічну складову вогнезахисту. Пам'ятаю, свого часу була зроблена спроба ввести в акт приймання робіт з вогнезахисту графу з конкретною сумою витрат на вогнезахист об'єкту. На щастя, ця норма проіснувала недовго: через деякий час графу прибрали, мовляв, це – посягання чиновників на комерційну таємницю. Проте хабарництво, як явище, не зникло.

– Як бізнес-середовище сприйняло появу такого документу у 2007 році?

– Для учасників ринку вогнезахисту це спочатку стало неприємною несподіванкою, а для деяких – справжнім шоком. Адже сфера вогнезахисту до цього часу була абсолютно незарегульованою: кожен виробник самотужки створював власні правила гри, формувалася власна політика щодо співпраці із замовником. Проте через деякий час галузь оговталася і настільки підлаштувалася під ці Правила, що навіть розмови про їхню відмінну викликали у багатьох законослухняних підприємців невдоволення: їм вигідно було працювати за ними. Документ чітко роз'яснював, які пункти і положення слід виконувати у першу чергу, які документи треба мати

і куди саме надавати у тій чи іншій ситуації, яка інформація повинна міститися в інструкціях про застосування вогнезахисних матеріалів, з ким і як треба узгоджувати питання, що виникають під час розроблення нових рецептур і тому подібне. Усі учасники ринку почали працювати в однакових умовах, які сформулювала у документі робоча група з розробки Правил. Скажімо, формування нормативних документів, які регулюють вимоги до вогнезахисних матеріалів та їх застосування, контролював один і той самий фахівець з Департаменту пожежної безпеки МНС України. Відтак для суб'єктів господарювання було створено цивілізоване конкурентне середовище. Не дивно, що скасування Правил викликало певну занепокоєність, попри претензії до окремих пунктів, котрі лобіювали інтереси чиновників.

– Чи змінилася ситуація на внутрішньому ринку після їх скасування?

– Побоювання, що ринок «обвалиться», не справдилися. За великим рахунком, якихось нових проблем не виникло. Як на мене, не останню роль у цьому зіграла певна інертність гравців, котрі звикли працювати чесно, відповідно до прописаних вимог і не шукали обхідних шляхів. Відсутність контролю розхолодила лише деяких суб'єктів господарювання. Тривалий час існувала усталена думка, що Правила – це єдиний документ, котрий регулює усі процедури з вогнезахисту. Однак окремі нормативні документи з будівництва також вказували на вимоги, яких повинні дотримуватися виконавці робіт. Наприклад, у ДБН В.2.6-198:2014 «Сталеві конструкції. Норми проектування» є низка настанов та відсылних норм для проектувальників щодо розроблення документації з вогнезахисту конструкцій. З ліквідацією старих Правил окремі учасники ринку по-

чали ігнорувати і цей важливий розділ ДБН, тобто, порушувати законодавство. Майже два роки процедура приймання робіт з вогнезахисту представниками пожнагляду не регулювалася жодним нормативним документом. Але замовники цього виду робіт протипожежного призначення, як не дивно, самі наполягали на її проведенні третьою стороною. Причому, у регіонах, як правило, зверталися до незалежних експертів, котрі несуть певну відповідальність (зокрема, й фінансову) за некомпетентні висновки. З часом стало зрозуміло, що без нової системи дієвого контролю за вогнезахисними матеріалами та їх застосуванням, ситуація у цій сфері лише погіршуватиметься. Нинішня практика підтвердила: нові Правила з вогнезахисту – 2019, це необхідний крок до підвищення рівня пожежної безпеки в державі.

– Хто долучився до розроблення нових Правил з вогнезахисту?

– Розробляти нинішні Правила почали за кілька років перед відміною старих. До робочої групи увійшли експерти, представники ДСНС, асоціацій, союзів та інших об'єднань підприємців. Дискусії на засіданнях часом були досить гострими, думки учасників щодо змісту тих чи інших пунктів іноді відрізнялися кардинально. Однак, позиція ДСНС була досить поміркованою: вона не наполягала на своєму, намагалася знайти компромісні рішення. Проте було одне положення, що не викликало сумніву ні у кого: йшлося про запровадження жорсткого контролю за діяльністю гравців на цьому ринку та якістю вогнезахисних матеріалів. Усі розуміли: без цього забезпечити безпеку об'єктів (а відтак, людей) дуже проблематично.

– Чому так довго тривало їхнє «народження»?

– Аби зареєструвати документ у Мінюсті, треба було погодити його з ДРС, Мінрегіоном, Федерацією роботодавців, Міністерством економіки та іншими профільними відомствами. Кожне з них прагнуло «вдосконалити» Правила на власний розсуд. Скажімо, лише на сайті ДРС можна було знайти п'ять редакцій проекту Правил. До мене на вичитку потрапив один з варіантів, деякі пункти якого настільки відрізнялися від запропонованих нами, що довелося знову збирати робочу групу і узгоджувати спірні моменти з ДСНС. Можу сказати, що дуже швидко було знайдено компромісне рішення, за що я дуже вдячний фахівцям Департаменту запобігання надзвичайним ситуаціям.

– Наскільки новий документ відрізняється від колишнього?

– Нові Правила з вогнезахисту приблизно на 90 відсотків відповідають старим. Проте ми відстояли кілька важливих тез. Попередній документ жорстко визначав форму регламенту робіт з вогнезахисту (тобто, інструкції із застосування вогнезахисного матеріалу) і вимоги щодо його інформативного наповнення. Тож його обсяг міг сягати до 20-30 сторінок. Крім того, виробники мусили обов'язково погоджувати регламент з органами ДСНС. Відтак, мала місце корупційна складова. Адже чиновники часто штучно «розтягували» процедуру реєстрації на досить тривалий час, натякаючи на механізм «вирішення питання». Нині виробники отримали право розробляти інструкцію згідно настанов, які наведені у Правилах з вогнезахисту, і лише повідомляти Службу про її існування, а саме – надсилати копії на зберігання. Друга новація стосується перевірки робіт з вогнезахисту. Відповідно до неї замовник на власний розсуд визначає склад комісії: це можуть бути представники виробника вогнезахисних матеріалів, пожнагляду і органів оцінки відповідності.

– Чи пішли на користь інші зміни у нормативно-правовій базі, що сталися за останні роки?

– Деякі з них я назвав би сумнівними. Скажімо відмінили систему сертифікації УкрСЕПРО, а відтак обов'язкову сертифікацію. Проте майже усі виробники продовжують сертифікувати вогнезахисні матеріали, бо це надає їм певні переваги під час тендерів. На мою думку, добровільність цієї процедури остаточно відправить її у минуле, натомість підштовхне до масового запровадження оцінки відповідності. Якщо старі Правила вимагали проведення робіт з вогнезахисту виключно сертифікованими матеріалами, то нові не передбачають такої норми. Хоча усі фахівці в даній галузі розуміють, що застосований на об'єкті матеріал повинен мати документ з оцінки відповідності, інакше ці роботи не можуть бути прийняті як вогнезахисні.

Сьогодні в Україні працюють кілька десятків структур з оцінки відповідності. Усі вони акредитовані НААУ. Повний перелік знаходиться на сайті агенції, як, до речі, й адреси випробувальних лабораторій. Інспектування стало одним із видів господарської діяльності. Фахівець приходить на об'єкт з відповідною методикою, де чітко прописано алгоритм дій. Також фахівці ДСНС зараз розробляють ще й інструкцію для територіальних органів та підпорядкованих підроз-

ділів, як користуватися новими Правилами під час приймання робіт з вогнезахисту та їх обстеження.

Нині, відповідно до чинного законодавства, наша компанія «Ковлар Груп» розробляє ДСТУ щодо вогнезахисту будівельних конструкцій. Паралельно, через ТК-25, ініціюємо його внесення до щорічного плану Національного органу стандартизації. Плануємо завершити першу редакцію у листопаді цього року. Документ, крім ключових питань вогнезахисту, пов'язаних з класифікацією матеріалів, їхнім застосуванням, визначатиме найдрібніші деталі, що є у цій сфері. Крім того, на базі ТК-315 фахівці планують розробити ще й правила з інспектування основних складових пожежної безпеки, зокрема, робіт з вогнезахисту. Проте така нормотворчість вимагає чималих фінансових витрат, тож процес відбувається надто повільно.

– Чому б не скористатися європейськими нормами?

– Проблема в тому, що через низку об'єктивних причин неможливо у повній мірі імплементувати міжнародну нормативно-правову базу, бо стандарти з вогнезахисту в кожній країні мають специфічні риси. Крім того, там використовують різні вогнезахисні матеріали, є відмінності у виконанні вогнезахисних робіт. Але основна проблема в тому, що наші випробувальні центри не готові проводити лабораторні дослідження як імпортих, так і вітчизняних вогнезахисних матеріалів відповідно до європейських стандартів через брак сучасного обладнання. Сертифікувати власну продукцію у ЄС українські виробники не хочуть, бо там ця процедура коштує у 8-10 разів дорожче. Тож доведеться поки що працювати і використовувати вітчизняну нормативно-правову базу. А паралельно займатися імплементацією європейського законодавства, як це зафіксовано в Угоді про Асоціацію.

Сьогодні в Україні існує практика надання вітчизняних сертифікатів відповідності на вогнезахисну імпортовану продукцію – без проведення відповідних випробувань. Проблема у тім, якщо визнаємо один якийсь документи (скажімо, той самий європейський сертифікат), мусимо визнати й інші додаткові супроводжувальні документи на той чи інший вогнезахисний імпортований матеріал (інструкції, положення і тому подібне).

– Які проблеми постануть перед вітчизняними виробниками, котрі планують вийти на європейський ринок?

– Нашу продукцію у ЄС ніхто не чекає, тож вітчизняні виробники змушені будуть боротися за місце під сонцем. Сертифікувати продукцію за кордоном вони не будуть через високу вартість лабораторних випробувань. Сподіваюся, що наші центри з часом матимуть технічну і правову спроможність випробовувати як європейські матеріали для реалізації їх на внутрішньому ринку, так і вітчизняні – для виходу на європейській простір. Адже деякі іноземні виробники вже давно сертифікують продукцію у польських, чеських і словацьких центрах, де процедура коштує дешевше. А ось для виходу сьогодні на український ринок їм достатньо лише витратити мізерну суму на переклад необхідних документів. Причому, це стосується не лише вогнезахисних матеріалів, але й іншої продукції. На щастя, потужної експансії імпортерів поки що не очікуємо. Зарубіжних виробників стримує те, що українські колеги досі працюють за ДСТУ. Крім того, їх не влаштовують нинішні невеликі обсяги реалізації продукції на українському ринку.

– Яка з ланок у сфері вогнезахисту найслабша?

– До мене іноді потрапляють проекти на виконання вогнезахисних робіт, які не відповідають діючим нормам: у них визначено вогнезахисний матеріал, який не може бути застосовано в умовах експлуатації об'єкту вогнезахисту, або неправильно підібрана критична температура металоконструкцій і таке інше. Але ж проектувальники у 99 відсотках випадків є одночасно і виконавцями вогнезахисних робіт. Аби отримати більше прибутку у межах затвердженого загального кошторису, вони розробляють таку проектну документацію, що дозволяє їм економити на матеріалах. Скажімо, використовувати більш дешеві вогнезахисні суміші або обробляти поверхню не таким товстим шаром.

– Які процеси відбулися торік на вітчизняному ринку вогнезахисних матеріалів?

– Як ми і передбачали, він зберіг динаміку, відтак зріс на 25-30 відсотків у порівнянні з 2017 роком. Це пов'язано, передусім, з будівництвом потужних об'єктів (зокрема, у столиці), закінченням мораторію на перевірки суб'єктів господарювання. Також добігають кінця гарантійні терміни вогнезахисту будівельних конструкцій у логістичних, торгово-розважальних і офісних

центрах. Власники змушені їх оновлювати. Загалом на нашому ринку присутні ті самі вогнезахисні матеріали, що й у інших розвинутих країнах: фарби, плити, штукатурні суміші, спреї, муфти, гільзи тощо. Однак торік, завдяки широкому впровадженню процедури визнання європейських сертифікатів, надійшли імпортерні матеріали, так би мовити, підвищеної вогнестійкості. Як вони поведуться під час надзвичайних ситуацій – покаже час. Також спостерігали сплеск споживацького попиту на вогнезахисні матеріали для кабельної продукції. Передусім це пов'язано з плановими ремонтами на об'єктах енергетики, металургійних підприємствах. Цього року ринок демонструє ще вищі темпи зростання, попри те, що сезон продаж ще не розпочався (як правило, він припадає на осінь). Єдине, що нас сьогодні турбує – присутність нечесних конкурентів, котрі пропонують неякісні, але дешеві просочувальні вогнезахисні матеріали для деревини. У цьому сегменті, як і раніше, надзвичайно багато підробок, які продають пересічним споживачам. Причому, спостерігаємо повсякчасну маніпуляцію з документами: сертифікують один товар, а продають інший.

Володимир ГАЛЕГА
Фото Сергія РАЗБЕЙКОВА

Ammokote®

ВОГНЕЗАХИСТ БУДІВЕЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ ТА ІНЖЕНЕРНИХ СИСТЕМ

СТАЛЕВІ КОНСТРУКЦІЇ
клас вогнестійкості до R 240

ДЕРЕВ'ЯНІ КОНСТРУКЦІЇ
I група вогнезахисної ефективності
група пожежної небезпеки – Г1, В1, Д2, Т1

ЗАЛІЗОБЕТОННІ КОНСТРУКЦІЇ ТА ВИРОБИ
клас вогнестійкості до REI 180

ІНЖЕНЕРНІ КОМУНІКАЦІЇ
кабельні проходки,
проходи полімерних труб до EI 180

**ВИРОБНИЦТВО, КОНСАЛТИНГ, ПРОЕКТУВАННЯ
ВОГНЕЗАХИСНА ОБРОБКА, ЕКСПЕРТИЗА**

**КОВЛАР
ГРУП**

Україна, м. Київ, вул. Старокиївська, 10-г.
+38 (044) 331 24 30 / info@kovlargroup.com